

Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

YTTRANDE
20 juni 2006
Dnr: 6-2-06

Betänkandet: God sed vid lönebildning (SOU 2006:32) (N2006/2976/ARM)

Konjunkturinstitutet instämmer i allt väsentligt i utredningens beskrivning och analys av svensk lönebildning samt Medlingsinstitutets roll och funktion. Konjunkturinstitutet delar således bedömningen att Medlingsinstitutet väl uppfyllt sina uppgifter att medla samt verka för en väl fungerande lönebildning. Samarbetet mellan myndigheterna har fungerat mycket bra. Konjunkturinstitutet delar utredningens bedömning att svensk lönebildning fungerat bra ur ett samhällsekonomiskt perspektiv sedan Medlingsinstitutets tillkomst men samtidigt har denna period i huvudsak präglats av en konjunkturellt förhållandevis svag arbetsmarknad. Det är således ännu för tidigt att säga om lönebildningen fungerar samhällsekonomiskt bra vid ett högre resursutnyttjande på arbetsmarknaden, dvs. om lönebildningen ger icke inflationsdrivande löneökningar även vid en arbetslöshet som är lägre än 4 procent.

Konjunkturinstitutet instämmer i det synsätt om att den konkurrensutsatta sektorn bör ha en normerande roll vid lönebildningen som låg till grunden för Medlingsinstitutets inrättande och som betonas och förordas av utredningen. Den konkurrensutsatta sektorn motsvara i detta sammanhang ungefär de områden som omfattas av Industriavtalet. Konjunkturinstitutet instämmer också i utredningens bedömning att god sed för lönebildningen innebär att de avtalslutande parterna avtalar om kostnadsökningar inom den ram som den konkurrensutsatta sektorns norm angivit. Skälet är att en lönebildning där en sektor sätter normen i vetskap om att andra sektorer följer denna norm har förhållandevis goda förutsättningar att beakta de fulla samhällsekonomiska återverkningarna av olika löneökningstakter. Den konkurrensutsatta sektorn är väl lämpad för att sätta denna norm eftersom sambandet mellan löneökningar och sysselsättning är särskilt tydligt för denna sektor och eftersom detta är en numera inarbetad och ganska brett accepterad förhandlingsordning. Att byta förhandlingsordning och låta en annan sektor sätta normen eller låta varje sektor för sig avtala om löneökningar utan beaktande av samhällsekonomiska återverkningar innebär ett betydande risktagande som enligt Konjunkturinstitutets bedömning sannolikt skulle leda till en högre jämviktsarbetslöshet.

Konjunkturinstitutet noterar med instämmande utredningens bedömning att Konjunkturinstitutets lönebildningsrapport bidragit till att bygga upp en gemensam referensram för den samhällsekonomiska diskussionen om lönebildningen samt kommit till användning även i andra viktiga sammanhang. Vissa tidigare rapporter och i synnerhet återrapporeringen via massmedia har dock ibland kommit att fokusera alltför mycket på en

enda siffra motsvarande Konjunkturinstitutets prognos för den mera långsiktiga löneökningstakten. I Lönebildningsrapporten 2005 förebyggdes detta i viss mån genom att den långsiktiga ökningstakten angavs som ett intervall men återrapporteringen i massmedia lyfte ändå fram en enda siffra på ett enligt Konjunkturinstitutets bedömning mindre lyckat sätt. Mot denna bakgrund är inriktningen för 2006 års rapport, som publiceras i mitten av september, att i väsentligt högre grad fokusera på den samhällsekonomiska utvecklingen på kort och medelfristig sikt vid olika löneökningstakter och således i mindre grad fokusera på den långsiktiga utvecklingen. Redan 2006 års rapport kommer därför att utformats på ett sätt som beaktar den kritik som diskuteras av utredningen, och som institutet delvis delar, om att det i massmedias rapportering blivit alltför mycket fokus på en enda siffra. Mot denna bakgrund krävs det enligt Konjunkturinstitutets bedömning inga tydliggöranden från uppdragsgivaren på denna punkt.

Som nämnts ovan har Konjunkturinstitutet och Medlingsinstitutet ett mycket gott samarbete. Bl.a. presenteras lönebildningsrapporten strax efter publiceringen vid seminarier med arbetsmarknadens parter som arrangeras tillsammans av de två instituten. Även inför planeringen och utarbetandet av den årliga rapporten förekommer omfattande kontakter på olika nivåer mellan de två instituten. Sådant samarbete mellan myndigheter påbjuds genom generella bestämmelser om att myndigheter ska samarbeta för att staten sammantaget ska fungera så bra som möjligt. Samarbetet har, såvitt Konjunkturinstitutet kan bedöma, uppfattats som naturligt, angeläget och viktigt av båda myndigheterna och kommer att fortsätta framöver. Några tillkommande föreskrifter om samråd mellan myndigheterna är därför enligt Konjunkturinstitutets bedömning inte erforderliga.

Konjunkturinstitutet betonar vikten av att lönestatistiken sköts på ett sätt som upprätthåller både samhällsekonomisk relevans och integritet gentemot särintressen. Medlingsinstitutet har hittills haft begränsade resurser för att uppfylla beställarrollen av statistik, och en förstärkning av Medlingsinstitutets statistiska resurser och en uppgradering av statistikbranschens roll inom institutet förefaller nödvändiga för att institutet skulle framgångsrikt sköta sitt statistikansvar. Detta gäller synnerligen Konjunkturlönestatistiken som spelar en roll i avtalskonstruktioner.

Konjunkturinstitutet har samarbetat med Medlingsinstitutet kring lönestatistiken. De två instituten initierade en arbetsgrupp, den s.k. MAL-gruppen som framlade en viktig rapport om Konjunkturlönestatistiken i Sverige. Den innehöll bl.a. en analys av nuvarande statistik samt behov av förbättringar av denna. Detta gäller i första hand problemet med en konsistent aggregering av timlöner i nivå för privat sektor. Det gäller också framtagande av skattningsrutiner för revideringsbiasen i den preliminära utfallen av KL-statistiken. Arbetet med implementeringen av dessa förbättringar har dock gått trögt, främst av resursskäl.

Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet har också initierat ett samarbete som har gjort strukturlönestatistiken – som innefattar individuella löneuppgifter – tillgänglig till Konjunkturinstitutet i syfte att förbättra framtida Lönebildningsrapporter. Det är viktigt att denna tillgänglighet kommer att utvecklas eftersom det finns en stor efterfrågan för avancerade analyser kring lönebildning och arbetsmarknad.

Konjunkturinstitutet tar inte ställning i frågan huruvida ansvaret för lönestatistiken bör återböras till SCB eller behållas av MI. Oavsett vilken lösning som väljs menar Konjunkturinstitutet dock att berörd myndighet måste tillförsäkras tillräckliga resurser att förbättra kvaliteten av lönestatistiken. Konjunkturinstitutet ser också gärna att ett

användarråd för lönestatistiken upprättas med en liknande sammansättning som MAL-gruppen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Ingemar Hansson. Föredragande har varit enhetschef Juhana Vartiainen.

Ingemar Hansson

Juhana Vartiainen